

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Septimvs. Vtrum Spiritui sancto conueniat visibiliter mitti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

oportet duo considerare, scilicet inhabitatione gratia: & innovationem quandam per gratiam: ergo ad omnes fit missio, in quibus hæc duo inveniuntur. Antecedens probatur. Missio de sui ratione importat, quod ille, qui mittitur, vel incipiat esse ubi prius non fuit (sicut accidit in rebus creatis) vel incipiat esse ubi prius fuit, sed quodam nouo modo secundum quod missio attribuitur diuinis personis: ergo in eo ad quem &c.

Expositio Textus.

DE MATERIA præsentis articuli & præfertim argumenti secundi, tertij & quartij, latè disserit S. D. in 1. sent. dist. 15. q. 5. a. 1. in qua tuor quaestunculas diuiso. Vide etiam quæ notat hic Cai. & Iauel. & Suarez in dicto s. c. n. 17. ubi tamen absque sufficienti ratione negat fieri missionem inuisibilem ad beatos, in noua mysteriorum reuelatione: cuius oppositum docet author hic ad tertium.

Aduerte præterea Vasquez. hic leuiter impugnare D. Tho. affirmantem hic ad secundum cum D. Aug. secundum virtutis perfectum aut augmentum gratiæ fieri missionem inuisibilem diuinæ personæ. Eius argumentum satis puerile & falsum alluens soluunt Suarez in dicto c. 5. n. 17. & Ripa super hoc a. Falsum est enim in intentione gratiæ diuinam personam non incipere esse nouo modo in creatura: sicut affirmat Vasq. secundum eam intentionem gratiæ, quæ fit virtute Sacramenti personam esse nouo modo in creatura. Sed ait Vasq. eam gratiam dari ad peculiarem effectum. Sed cum hic effectus non sit extra latitudinem effectuum immediatorum gratiæ ut patet, non apparet, cur magis secundum hanc, quam secundum quamlibet aliam gratiæ intentionem fiat missio diuinæ personæ.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Utrum Spiritui sancto conueniat visibiliter mitti.

232
Loci sup. a.
6. inductis.

AD septimum sic proceditur. Videtur, quod Spiritui sancto non conueniat visibiliter mitti. Finit enim secundum quod visibiliter missus est in mundum, dicitur esse minor patre. Sed nunquam legitur Spiritus S. minor patre. Ergo Spiritui S. non conuenit visibiliter mitti.

2. Præterea. Missio visibilis attenditur secundum aliquam creaturam visibilem assumptam, sicut missio filij secundum carnem. Sed Spiritus S. non assumpsit aliquam creaturam visibilem. Vnde non potest dici, quod in aliquibus creaturis visibilibus sit alio modo quam in alijs, nisi forte sicut in signo: sicut est etiam in Sacramentis, & in omnibus figuris legalibus.

Non ergo Spiritus S. visibiliter mittitur: vel oportet dicere, quod secundum omnia huiusmodi, eius missio visibilis attenditur.

3. Præterea. Qualibet creatura visibilis est effectus demonstrans totam Trinitatem.

Non ergo per illas creaturas visibiles magis mittitur Spiritus S. quam alia persona.

4. Præterea. Filius visibiliter est missus secundum dignissimam visibilem creaturam, scilicet secundum naturam humanam.

Si igitur Spiritus S. visibiliter mittitur, debuit mitti secundum aliquas creaturas rationales.

lib. 2. de tri.
c. 4. 5. & 9.
10. 3.

5. Præterea. Quæ visibiliter sunt diuinitus, dispensantur per ministeriam Angelorum, ut Aug. dicit * 3. de Trin. Si ergo aliqua species visibiles apparuerunt,

A hoc factum fuit per Angelos. Et sic ipsi Angeli mittuntur, & non Spiritus S.

6. Præterea. Si Spiritus S. visibiliter mittatur, hoc non est nisi ad manifestandum inuisibilem missionem, quia inuisibilia per visibilia manifestantur.

Ergo ad quem missio inuisibilis facta non fuit, nec missio visibilis fieri debuit: & ad omnes ad quos fit missio inuisibilis, siue in nouo, siue in veteri testamento, missio visibilis fieri debet. Quod patet esse falsum.

Non ergo Spiritus S. visibiliter mittitur.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 3. quod Spiritus S. descendit super Dominum baptizatum in specie columbae.

Respondeo. Dicendum, quod Deus prouidet omnibus secundum vniuscunque modum.

Est autem modus conuatur alio homini, ut per visibilia ad inuisibilia manuducatur, (ut ex supradictis patet. *) Et ideo inuisibilia Dei oportuit homini per visibilia manifestari.

Sicut igitur seipsum Deus, & processiones æternas personarum, per creaturas visibiles, secundum aliqua indicia hominibus quodammodo demonstrauit: ita conueniens fuit, ut etiam inuisibiles missiones diuinarum personarum secundum aliquas visibiles creaturas manifestarentur.

Aliter tamen filius, & Spiritus S. Nam Spiritus S. in quantum procedit ut amor, competit esse sanctificationis donum: filio autem in quantum est Spiritus S. principium, competit esse sanctificationis huius authorem. Et ideo filius visibiliter missus est, & aquam sanctificationis author, sed Spiritus S. tanquam sanctificationis indicium.

Ad Primum ergo dicendum, quod filius creaturam visibilem in qua apparuit, in vnitatem persona assumpsit: sic, ut quod de illa creatura dicitur, de filio Dei dici possit. Et sic ratione natura assumptæ, filius dicitur minor patre. Sed Spiritus S. non assumpsit creaturam visibilem, in qua apparuit, in vnitatem persona, ut quod illi conuenit, de illo prædicetur. Vnde non potest dici minor patre, propter visibilem creaturam.

Ad Secundum dicendum, quod missio visibilis Spiritus S. non attenditur secundum visionem imaginariam, quæ est visio prophetica: quia, ut August. dicit * 2. de Tri. visio prophetica, non est exhibitæ corporeis oculis per formas corporeas, sed in spiritu per spirituales corporum imagines. Columnam verò illam & ignem, oculis viderunt, quicumque viderunt. Neque iterum sic se habuit Spiritus S. ad diuisimodis species, sicut filius ad petram, quia dicitur, Petra erat Christus. Illa enim petra, iam erat in creatura, & per actionis modum nuncupata est nomine Christi, quem significabat. Sed illa columna & ignis, ad hæc tantum significanda repente extiterunt. Sed videntur esse similia flamma illi, quæ in rubo apparuit Moysi, & illi columna quam populus in eremo sequebatur, & fulgoribus ac tonitruis, quæ fiebant cum lex daretur in monte. Ad hoc enim rerum illarum corporalis extirrit species, ut aliquid significaret, atque predicaret. Sic igitur apparet, quod missio visibilis, neque attenditur secundum visiones propheticas, quæ fuerunt imaginaria, & non corporales, neque secundum signa sacrament alia veteris & noui testamenti, in quibus quedam res præ-existentes assumuntur ad aliquid significandum. Sed Spiritus S. visibiliter dicitur esse missus, in quantum fuit monstratus in quibusdam creaturis, sicut in signis ad hoc specialiter factis.

lib. 2. de tri.
c. 6. parum
à med. 10. 3.

Ad Tertium dicendum, quod licet illas creaturas visibiles tota Trinitas operata sit, tamen facta sunt, ad demonstrandum specialiter hanc, vel illam personam. Sicut enim diuersis nominibus significatur pater, & filius, & Spiritus S. ita etiam diuersis re-

bus significari poterunt: quamvis inter eos nulla sit separatio, aut diuersitas.

In cor. art.

Ad Quartum dicendum, quod personam filij declarari oportuit, vt sanctificationis auctorē (vt dictū est. *) Et ideo oportuit, quod misio visibilis filij fieret secundum naturam rationalem, cuius est agere, & cui potest competere sanctificari. Indicium autem sanctificationis esse potuit quacumque alia creatura. Neque oportuit, quod creatura visibilis ad hoc formata, esset assumpta à Spiritu Sancto in vnitatem personæ, cum non assumeretur ad aliquid agendum, sed ad indicandum tantum. Et propter hoc etiam non oportuit, quod duraret, nisi quamdiu perageret officium suum.

Ad Quintum dicendum, quod illa creatura visibiles formatae sunt ministerio Angelorum: non tamen ad significandum personam Angeli, sed ad significandam personam Spiritus S. Quia igitur Spiritus S. erat in illis creaturis visibilibus, sicut signatum in signo, propter hoc secundum eas Spiritus S. visibiliter mitti dicitur, & non angelus.

Ad Sextum dicendum, quod non est de necessitate inuisibilis missionis, vt semper manifestetur per aliquod signum visibile exterius, sed sicut dicitur primo Corinth. duodecimo. Manifestatio spiritus datur alicui, ad utilitatem scilicet Ecclesie. Quae quidem utilitas est, vt per huiusmodi visibilia signa fides confirmetur, & propagetur. Quod quidem principaliter factum est per Christum, & per Apostolos, secundum illud Hebraeor. secundo. Cum mirum accepisset enarrari per dominum ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est. Et ideo specialiter debuit fieri misio visibilis Spiritus sancti ad Christum, & ad Apostolos, & ad aliquos primitiuos sanctos, in quibus quodammodo Ecclesia fundabatur: ita tamen, quod visibilis misio facta ad Christum, demonstraret missionem inuisibilem: non tunc, sed in principio suae conceptionis ad eum factam. Facta autem est misio visibilis ad Christum, in baptismo quidem, sub specie columbae, quod est animal foetundum, ad ostendendum in Christo auctoritatem donandi gratiam per spiritualem regenerationem (vnde vox patris insonuit, Hic est filius meus dilectus) vt ad similitudinem vnigeniti, alij regenerarentur. In transfiguratione verò, sub specie nubis lucidae, ad ostendendam exuberantiam doctrinae. Vnde dictum est. Ipsum audire. Ad Apostolos autem sub specie status, ad ostendendam potestatem ministerij in dispensatione Sacramentorum. Vnde dictum est eis: Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Sed sub linguis igneis, ad ostendendum officium doctrinae. Vnde dicitur, quod cœperunt loqui varijs linguis. Ad patres autem veteris testamenti, misio visibilis Spiritus sancti fieri non debuit, quia prius debuit perfici misio visibilis filij quam Spiritus sancti. cum Spiritus sancti manifestet filium, sicut filius patrem. Fuerunt autem facta visibiles apparitiones diuinarum personarum patribus veteris testamenti. Quae quidem missiones visibiles di- ei non possunt: quia non fuerunt factae (secundum Augustin *) ad designandum inhabitationem diuinae personae per gratiam, sed ad aliquid aliud manifestandum.

Sensus quaestii.

SOLA dictio visibiliter indiget explanatione, quae tamen habetur ex littera, & ex notatis supra artic. tertio in titulo. Eandem explicat Torres super hoc articulo.

Forma Textus.

PRIMA CONCL. Cōueniens fuit vt inuisibiles missiones diuinarum personarū, secundum ali-

li. 2. de tri. c. 17. cir. fin. 102.

quas visibiles creaturis manifestarentur. Probatur. Inuisibilia Dei oportuit homini per visibilia manifestari; ergo. Probatur antecedens dupliciter. Primò ex communi ratione diuinæ prouidentiae; Deus prouidet omnibus secundum vniuersumque modum; at modus naturalis hominis est, vt per visibilia ad intelligibilia manuducatur; ergo inuisibilia Dei oportuit homini per visibilia manifestari. Secundò probatur ex simili manifestatione Dei & processione; quia Deus seipsum & processiones aeternas personarum per creaturas visibiles demonstrauit, quibus imaginis aut vestigij similitudinē impressit.

SECUNDA CONCL. Filius origine manifestatus & missus est visibiliter tanquam sanctificationis auctor: sed Spiritus sanctus tanquam sanctificationis indicium. Probatur. Quia Spiritus S. in quantum procedit vt amor, competit esse sanctificationis donum: filio autem in quantum est Spiritus S. principium, competit esse sanctificationis huius auctorem.

Expofitio Textus.

DISSERIT late S. D. de materia praesentis articuli in primo sent. dist. 16. qua. vnica quatuor articulos continente: & 3. par. q. 39. a. 6. 7. & 8. ad quem locum pertinet quaestio hic à recentioribus mota: An colūba in qua apparuit Spiritus S. fuerit verum animal, & vniuersaliter, an quatuor signa visibilis missionis Spiritus S. fuerint veræ, an similitudines earum.

Difficultatem hanc versant hic Torres, Zumel. & Mol. & Suar. lib. 2. cap. 6. Nos eius definitionem proprio loco referuamus.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Vtrum aliqua persona diuina mittatur, nisi ab ea, à qua procedit aeternaliter.

AD Octauum sic proceditur. Videtur, quod nulla persona diuina mittatur, nisi ab ea, à qua procedit aeternaliter. Quia sicut dicit Aug. * 4. de Trin. Pater à nullo mittitur, quia à nullo est. Si ergo aliqua persona diuina mittitur ab alia, oportet quod sit ab illa.

233
1. dist. 15. q. 3. Et per 4. 10. ar. 4. ad quartum. * li. 4. de tr. c. vi. in 103.

2. Praet. Mittens habet auctoritatem respectu missi: sed respectu diuinae personae non potest haberi auctoritas, nisi secundum originem. Ergo oportet, quod diuina persona, qua mittitur, sit à persona mittente.

3. Praet. Si persona diuina potest mitti ab eo, à quo non est, nihil prohibebit dicere, quod Spiritus sanctus detur ab homine, quamuis non sit ab eo. Quod est contra Aug. * 3. de Trin. Ergo diuina persona non mittitur, nisi ab ea, à qua est.

li. 15. de tr. c. 26. in 3.

Sed contra est, quod filius mittitur à Spiritu S. secundum illud Isa. 48. Nunc misit me Dominus Deus, & Spiritus eius. Filius autem non est à Spiritu sancto. Ergo persona diuina mittitur ab ea, à qua non est.

Respondeo. Dicendum, quod circa hoc inueniuntur aliqui diuersimodè locuri esse. Secundum quosdam enim, persona diuina non mittitur nisi ab eo, à quo est aeternaliter. Et secundum hoc cum dicitur, filius Dei missus à Spiritu sancto, referendum est hoc ad humanam naturam, secundum quam missus est ad predicandum à Spiritu S. Augustin. autem dicit * 2. de Trin. a. quod filius mittitur, & à se, & à Spiritu S. & Spiritus S. etiam mittitur, & à se, & à filio, vt sic mitti in diuinis non conueniat cuiuslibet personae, sed solum personae ab alio existenti: mittere autem conueniat cuiuslibet personae. Vtrumque autem ha-

li. 2. de th. c. 5. per 18. sum 103.

bet